

Aneks I: Pregled doprinosa ciljevima održivog razvoja u ŽZH

Pregled doprinosa Županije
Zapadnohercegovačke ispunjavanju Ciljeva
održivog razvoja

2024.

Sadržaj

1. Predgovor	3
2. Uvod	4
3. Metodologija i pristup.....	5
4. Opći prikaz Županije Zapadnohercegovačke	6
5. Pregled doprinosa Ciljevima održivog razvoja	8
6. Mehanizam financiranja Ciljeva održivog razvoja	13
7. Zaključak i sljedeći koraci	13

1. Predgovor

U svijetu koji se ubrzano mijenja, održivi razvoj postao je temeljni okvir za oblikovanje budućnosti svake zajednice. Na globalnoj razini, Agenda 2030 Ujedinjenih nacija definira 17 ciljeva održivog razvoja (SDG) kao zajedničku viziju svijeta u kojem su gospodarski napredak, društvena uključenost i očuvanje okoliša međusobno povezani i uravnoteženi.

Polazeći od tog okvira, Županija Zapadnohercegovačka je u proteklim godinama sustavno razvija mehanizme koji povezuju lokalne razvojne politike s globalnim ciljevima održivosti. Kroz provedbu Strategije razvoja Županije Zapadnohercegovačke 2021.–2027., definirane su mjere i prioritete koji pridonose jačanju gospodarstva, kvaliteti života građana i odgovornom upravljanju prirodnim i društvenim resursima.

Ovaj dokument predstavlja objedinjeni pregled doprinosa Županije Zapadnohercegovačke ostvarivanju ciljeva održivog razvoja. Temelji se na podacima iz Godišnjeg izvješća o razvoju za 2024. godinu i analizi učinaka županijskih politika, projekata i inicijativa u kontekstu 17 SDG ciljeva. Dokument pruža uvid u rezultate koji su postignuti zahvaljujući radu institucija, općina i gradova, gospodarstvenika, obrazovnih i zdravstvenih ustanova te civilnog društva.

Može se naglasiti da Županija Zapadnohercegovačka danas spada među najrazvijenija i najstabilnija područja u Bosni i Hercegovini, s izraženim gospodarskim rastom, pozitivnim demografskim trendovima i sve većom orijentacijom prema inovacijama, održivosti i europskim vrijednostima. Istodobno, svjesni smo da održivi razvoj nije konačno postignuće, već trajni proces učenja, prilagodbe i zajedničkog djelovanja.

Vlada Županije Zapadnohercegovačke nastaviti će, s razvojnim partnerima i građanima, graditi sustav koji promiče uravnotežen gospodarski rast, socijalnu pravednost i očuvanje prirodne i kulturne baštine, jer samo takav razvoj osigurava dugoročnu kvalitetu života za sadašnje i buduće generacije.

Uvjereni smo da će ovaj dokument poslužiti kao temelj za daljnje praćenje, planiranje i usmjeravanje županijskih politika prema Agendi 2030, ali i kao poticaj svim dionicima da zajedničkim naporima nastavimo graditi Županiju Zapadnohercegovačku kao primjer održivog, konkurentnog i uključivog društva.

2. Uvod

Tijekom 2024. godine Županija Zapadnohercegovačka ostvarila je značajan napredak u ispunjavanju većine ciljeva održivog razvoja Ujedinjenih naroda. Ukupni razvojni pokazatelji potvrđuju stabilan gospodarski rast, poboljšanje društvenih standarda i rast svijesti o održivosti. Županija se po indeksu razvijenosti (1,09) i dalje nalazi na drugom mjestu u Federaciji BiH, odmah iza Sarajevske županije, što svjedoči o visokoj razini društveno-gospodarske stabilnosti.

Ekonomski sektor bilježi rast prihoda poduzeća za 14,17 %, neto dobiti za 28,6 % i povećanje zaposlenosti za 7 % u odnosu na prethodnu godinu. Izvoz po glavi stanovnika dosegao je 14.450 KM, čime Županija prednjači u Federaciji BiH i potvrđuje status jednog od najizvoznijih područja u državi. Broj zaposlenih porastao je na 22.247 osoba, dok je broj nezaposlenih smanjen na 9.721, uz prosječnu neto plaću od 1.222 KM, što predstavlja kontinuirano poboljšanje životnog standarda stanovništva.

U društvenom segmentu, ŽZH bilježi pozitivan prirodni prirast (+159 osoba), što je najviši rast u posljednjem desetljeću. Povećan je broj liječnika (97 u 2024.), kao i broj djece u predškolskom odgoju (1.781), što ukazuje na napredak u zdravstvu i obrazovanju. Sve četiri jedinice lokalne samouprave bilježe napredak u socijalnoj infrastrukturi i komunalnim uslugama, a žene čine sve veći udio u tržištu rada i javnom sektoru, što jača rodnu ravnopravnost i društvenu inkluziju.

U području održivog gospodarstva i infrastrukture, aktivno djeluje sedam poslovnih zona s ukupno 3.224 zaposlenih, a realizirani su projekti koji podupiru digitalnu i zelenu tranziciju, posebice u sektorima metalne i plastične industrije te hrane i pića. Povećana su ulaganja u energetska učinkovitost i korištenje obnovljivih izvora energije, dok turizam bilježi rast dolazaka i noćenja turista za više od 15 %.

U okolišnom segmentu, provedeni su projekti zaštite prirodnih resursa, modernizacije vodovodne i kanalizacijske mreže te gospodarenja otpadom. Očuvanje Park prirode Blidinje i zaštita riječnih tokova (Trebižat, Lištica) doprinose ostvarivanju ciljeva vezanih uz okoliš i klimatske akcije.

Institucionalno, Županija je napredovala u jačanju sustava upravljanja razvojem. Ured Vlade za europske integracije koordinira provedbu Strategije razvoja ŽZH 2021–2027, koja je usklađena s ciljevima održivog razvoja i europskim razvojnim politikama. Donošenjem Zakona o udrugama, unaprijeđena je transparentnost i partnerstvo s civilnim društvom, dok su uspostavljena tijela poput Vijeća za razvoj i Partnerstva za razvoj i zapošljavanje, koja okupljaju predstavnike javnog, privatnog i civilnog sektora.

Kroz aktivno sudjelovanje u projektima prekogranične suradnje i međunarodnim programima, Županija Zapadnohercegovačka pokazuje jasnu orijentaciju prema globalnim i europskim razvojnim standardima.

U cjelini, ŽZH u 2024. godini ostvaruje najveći doprinos ciljevima:

- SDG 3 – Zdravlje i blagostanje,
- SDG 4 – Kvalitetno obrazovanje,
- SDG 8 – Dostojanstven rad i gospodarski rast,
- SDG 9 – Industrija, inovacije i infrastruktura,

- SDG 11 – Održivi gradovi i zajednice, te
- SDG 17 – Partnerstva za ciljeve.

Područja koja zahtijevaju dodatno jačanje u nadolazećem razdoblju su SDG 5 (rodna ravnopravnost), SDG 13 (klimatske akcije) i SDG 16 (učinkovitije institucije i vladavina prava).

Županija Zapadnohercegovačka potvrđuje svoj status razvijenog i stabilnog područja s izraženim razvojnim potencijalom te nastavlja usmjeravati javne politike prema ostvarivanju ciljeva održivog razvoja do 2030. godine, u skladu s državnim i europskim prioritetima.

3. Metodologija i pristup

Pregled doprinosa Županije Zapadnohercegovačke ispunjavanju ciljeva održivog razvoja izrađen je na temelju podataka, analiza i nalaza iz Godišnjeg izvješća o razvoju Županije Zapadnohercegovačke za 2024. godinu, koje je pripremio Ured Vlade Županije Zapadnohercegovačke za europske integracije u suradnji s tijelima uprave Županije Zapadnohercegovačke.

Izvješće o razvoju predstavlja godišnji instrument praćenja provedbe Strategije razvoja Županije Zapadnohercegovačke 2021.–2027., koja je u cijelosti usklađena s načelima Agende 2030 i ciljevima održivog razvoja Ujedinjenih naroda. Sam proces izrade izvješća temelji se na sustavnom i participativnom pristupu koji uključuje sve relevantne županijske institucije, jedinice lokalne samouprave, javna poduzeća, obrazovne i zdravstvene ustanove te predstavnike privatnog i civilnog sektora.

Prikupljanje i obrada podataka

U prvoj fazi provedeno je prikupljanje kvantitativnih i kvalitativnih podataka iz dostupnih administrativnih izvora, statističkih baza i razvojnih dokumenata. Glavni izvori podataka bili su:

- Federalni zavod za programiranje razvoj
- Zavod za statistiku FBiH,
- županijska ministarstva i tijela uprave,
- općinske i gradske službe,
- javne ustanove (zdravstvo, obrazovanje, socijalna skrb),
- Ured za europske integracije,
- Razvojna agencija HERAG, te
- podaci prikupljeni iz EU i međunarodnih projekata koji se provode na području Županije.

Svi podaci analizirani su prema ključnim pokazateljima definiranim u sustavu praćenja Strategije razvoja ŽZH, koji uključuje indikatore gospodarskog, društvenog, infrastrukturnog i okolišnog razvoja. U okviru analitičke faze, svaki pokazatelj je povezan s relevantnim SDG ciljem, što omogućuje transparentno praćenje doprinosa Županije globalnim razvojnim ciljevima.

Analitički okvir i povezivanje sa SDG-ovima

Povezivanje rezultata s ciljevima održivog razvoja provedeno je na temelju metodologije mapiranja doprinosa SDG-ovima, koju koristi UNDP u Bosni i Hercegovini i u praksi lokalnih samouprava.

Za svaki od 17 ciljeva izrađena je tematska analiza, koja uključuje:

- stanje ključnih pokazatelja za 2024. godinu,
- trendove u odnosu na prethodnu godinu i planske vrijednosti do 2027.,
- provedene mjere, projekte i aktivnosti relevantne za pojedini cilj, te
- ocjenu doprinosa Županije ispunjenju tog cilja.

Analitički pristup oslanja se na evidenciju rezultata, a ne samo na opis mjera. Time se naglašava učinak provedenih politika na stanovništvo i gospodarstvo, a ne samo njihova provedba.

Institucionalna koordinacija i sudjelovanje razvojnih tijela

Cjelokupni proces izrade izvješća koordinirao je Ured Vlade ŽZH za europske integracije, koji djeluje kao županijsko tijelo zaduženo za upravljanje razvojem, europske integracije i praćenje provedbe strategije.

U izradi su sudjelovali županijska tijela uprave, gradske i općinske administracije, te predstavnici gospodarskog sektora, civilnog društva i akademske zajednice kroz različite tematske sastanke i dostavljanje podataka i informacija.

Uključivanje širokog spektra dionika omogućilo je da izvješće i SDG pregled budu izrađeni na načelima participativnosti, transparentnosti i međusektorske koordinacije.

Obrada i prezentacija rezultata

Dobiveni podaci integrirani su u jedinstveni analitički okvir, koji omogućuje usporedbu pokazatelja s ciljevima Strategije razvoja i relevantnim SDG ciljevima. Za svaki SDG cilj izrađen je sažet opis doprinosa Županije s naglaskom na konkretne pokazatelje, mjerljive učinke i provedene projekte.

Analiza je izrađena kombinacijom kvantitativnih metoda (statistička analiza, trendovi, pokazatelji) i kvalitativnih metoda (tematske analize i ekspertske procjene).

Konačni pregled izrađen je u skladu s metodološkim smjernicama za izradu godišnjih izvješća o razvoju i usklađen je s okvirnim planom za provedbu Agende 2030 u Bosni i Hercegovini.

4. Opći prikaz Županije Zapadnohercegovačke

Županija Zapadnohercegovačka nalazi se u jugozapadnom dijelu Bosne i Hercegovine, u sastavu Federacije BiH, i obuhvaća Grad Široki Brijeg, Grad Ljubuški, te općine Grude i Posušje. Na površini od 1.362 km², prema procjeni prisutnog stanovništva u 2024. godini živi 92.403 stanovnika (94.898 stanovnika prema popisu stanovništva iz 2013. godine), a povoljan zemljopisni položaj, blizina granice s Republikom Hrvatskom i Jadranskim morem te razvijena prometna povezanost čine Županiju jednim od najdinamičnijih područja u zemlji.

Gospodarstvo Županije temelji se na malim i srednjim poduzećima, osobito u sektorima metalne i plastične industrije, prehrambene proizvodnje, trgovine i turizma. U 2024. godini registrirano je više od 6.000 poslovnih subjekata s 22.247 zaposlenih, dok je izvoz po stanovniku (14.450 KM) gotovo tri puta veći od prosjeka Federacije BiH. Uz pozitivan prirodni prirast (+159 osoba), Županija bilježi rast zaposlenosti, povećanje prosječnih plaća i stabilne javne financije.

Društveni razvoj temelji se na kontinuiranim ulaganjima u obrazovanje, zdravstvo i socijalnu infrastrukturu. Broj djece u predškolskim ustanovama i broj liječnika raste iz godine u godinu, a projekti u području kulture, turizma i zaštite okoliša doprinose očuvanju identiteta i održivom korištenju prirodnih resursa. Zahvaljujući razvijenom institucionalnom okviru, Uredu za europske integracije i aktivnom Vijeću za razvojno planiranje i upravljanje razvojem i Partnerstvu za razvoj i zapošljavanje, Županija Zapadnohercegovačka se profilirala kao konkurentna, otvorena i održivo orijentirana regija koja sustavno povezuje gospodarski rast, društveni napredak i europske razvojne standarde.

5. Pregled doprinosa Ciljevima održivog razvoja

SDG 1 - Iskorjenjivanje siromaštva

Županija Zapadnohercegovačka bilježi stabilan gospodarski rast i porast zaposlenosti, što izravno doprinosi smanjenju rizika od siromaštva. U 2024. godini broj zaposlenih porastao je za 763 osobe (+3,6 %) i iznosio je 22.247, dok je broj nezaposlenih smanjen za 4 % u odnosu na prethodnu godinu. Prosječna neto plaća iznosila je 1.222 KM, što je 8 % više nego 2023. godine, a 22 % više nego 2022. godine. Županijska ministarstva provode socijalne programe, uključujući naknade za socijalno ugrožene, osobe s invaliditetom i starije osobe, čime se osigurava minimalna socijalna sigurnost i smanjuje nejednakost prihoda među stanovništvom.

SDG 2 - Iskorjenjivanje gladi

Poljoprivreda u Županiji Zapadnohercegovačkoj zauzima značajno mjesto u gospodarstvu, s ukupno 50.695 ha poljoprivrednih površina. U 2024. godini bilo je registrirano 646 subjekata u sektoru poljoprivrede (110 pravnih osoba i 529 obrta), s 578 zaposlenih, što je 13 više nego 2023. godine. Izvoz poljoprivrednih proizvoda dosegao je 7,4 milijuna KM, što predstavlja rast od 7 % u odnosu na 2023. godinu. Time Županija potiče lokalnu proizvodnju hrane i sigurnost opskrbe, a istodobno radi na revitalizaciji obradivih površina, od kojih je 32 % trenutačno u upotrebi.

SDG 3 - Zdravlje i blagostanje

Županija Zapadnohercegovačka je zabilježila značajne pomake u zdravstvenom sustavu. Broj liječnika povećan je s 88 u 2023. na 97 u 2024. godini, dok se broj stanovnika po jednom liječniku smanjio za 9,2 %. Pozitivan prirodni prirast (+159 osoba u 2024.) zabilježen je već drugu godinu zaredom u posljednjem desetljeću, s 958 rođenih i 799 umrlih, te je ŽZH kao takva jedina u BiH koja bilježi pozitivan prirodni prirast. Poboljšani su uvjeti u primarnoj zdravstvenoj zaštiti i sustavu hitne pomoći. Provedeni su programi prevencije i edukacije o zdravlju, posebno u školama i zajednici, čime se doprinosi većoj kvaliteti života i zdravijem stanovništvu.

SDG 4 - Kvalitetno obrazovanje

Ulaganja u obrazovni sustav rezultirala su povećanjem broja djece u predškolskim ustanovama na 1.781 dijete, što je povećanje broja djece u predškolskim ustanovama za 9,6 % u odnosu na 2023. godinu. Županija potiče razvoj strukovnog obrazovanja i usklađivanje obrazovnih programa s potrebama tržišta rada. U srednjim školama povećan je broj učenika u tehničkim i strukovnim smjerovima, a realizirani su projekti digitalizacije nastave i jačanja kompetencija nastavnika. Ove mjere pridonose kvalitetnijem obrazovanju i smanjenju odlaska mladih.

SDG 5 - Rodna ravnopravnost

Žene čine 55 % ukupno nezaposlenih, no istodobno raste njihov udio u poduzetništvu i uslužnim djelatnostima. Županija provodi programe poticanja samozapošljavanja žena, a sve više žena preuzima vodeće pozicije u obrazovanju, javnoj upravi i civilnom sektoru. Posebno je važna provedba županijskog Zakona o udrugama, koji omogućuje veću participaciju ženskih organizacija u donošenju odluka.

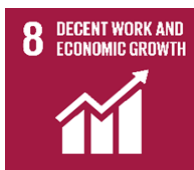
SDG 6 - Čista voda i sanitarni uvjeti

Županija kontinuirano ulaže u obnovu i proširenje vodovodne i kanalizacijske mreže, posebno u ruralnim područjima. Ulaganja su usmjerena na modernizaciju infrastrukture i smanjenje gubitaka vode. Projekti sufinancirani iz EU fondova i programa zaštite okoliša doprinose boljem upravljanju resursima pitke vode, a kontrola kvalitete vode na području općina i gradova provodi se redovito u suradnji s nadležnim javnim poduzećima.

SDG 7 - Pristupačna i čista energija

Kroz provedbu projekata energetske učinkovitosti, Županija potiče korištenje obnovljivih izvora energije, posebno solarne. Modernizacija javne rasvjete i javnih zgrada rezultirala je smanjenjem potrošnje energije. Lokalne jedinice sudjeluju u projektima uštede energije, a sve više poduzeća ulaže u energetska samoodrživost, čime se smanjuje ugljični otisak gospodarstva.

SDG 8 - Dostojanstven rad i gospodarski rast

Gospodarski pokazatelji za 2024. godinu vrlo su pozitivni: prihodi poduzeća porasli su za 14,17 %, neto dobit za 28,6 %, a broj zaposlenih za 7 %. Izvoz po glavi stanovnika iznosi 14.450 KM, što je gotovo tri puta više od prosjeka u Federaciji BiH (5.005 KM). Županija Zapadnohercegovačka ima sedam aktivnih poslovnih zona s ukupno 3.224 zaposlena. Turizam bilježi 12.727 dolazaka (+15 % u odnosu na 2023.) i 20.694 noćenja (+17 % u odnosu na 2023.), dok se broj privatnih smještaja gotovo utrostručio.

SDG 9 - Industrija, inovacije i infrastruktura

Županija Zapadnohercegovačka je snažno industrijsko središte, u 2024. godini 17,3 % registriranih subjekata čini prerađivačka industrija, a ostvaruje 37 % ukupnih prihoda. U poslovnim zonama posluje 74 tvrtke s preko 3.200 zaposlenih. Županija Zapadnohercegovačka potiče digitalizaciju poslovanja i inovacije kroz različite programe te razvoj tehničke infrastrukture za metalnu, plastičnu i prehrambenu industriju. U 2023. godini ulaganja u nova stalna sredstva iznosila su 381 milijun KM, što je gotovo dvostruko više nego 2022.

SDG 10 - Smanjenje nejednakosti

Socijalni programi i potpora civilnom društvu doprinose smanjenju društvenih i teritorijalnih nejednakosti. Usvajanjem županijskog Zakona o udrugama, stvoreni su uvjeti za ravnopravnu raspodjelu financiranja između organizacija i općina. Posebna pozornost posvećuje se zapošljavanju mladih i osoba s invaliditetom, te ravnomjernom razvoju kroz potporu lokalnim inicijativama.

SDG 11 - Održivi gradovi i zajednice

Županija Zapadnohercegovačka je prepoznatljiva po ravnomjernom demografskom razvoju: tri od četiri jedinice lokalne samouprave u 2024. bilježe pozitivan prirodni prirast. Ulaganja u prometnu, energetska i komunalna infrastruktura poboljšavaju kvalitetu života stanovnika. Posebno se ističu projekti očuvanja kulturne i prirodne baštine, poput obnove staza.

SDG 12 - Odgovorna potrošnja i proizvodnja

U proizvodnim sektorima (metal, plastika, hrana) raste primjena digitalnih alata i učinkovitih tehnologija. Poduzeća sve više uvode sustave recikliranja i racionalne potrošnje energije. Županija Zapadnohercegovačka potiče projekte koji promoviraju kružno gospodarstvo i održivu upotrebu resursa, uz edukaciju gospodarstvenika o zelenoj tranziciji.

SDG 13 - Klimatske akcije

Županija Zapadnohercegovačka provodi mjere ublažavanja klimatskih promjena kroz programe gospodarenja otpadom, pošumljavanja i zaštite okoliša. Aktivnosti civilne zaštite i edukacije građana doprinose spremnosti zajednice na klimatske rizike. Posebni projekti implementirani su u suradnji s međunarodnim partnerima kroz tematske programe o otpornosti i prilagodbi klimatskim promjenama.

SDG 14 - Život ispod vode

Iako ŽZH nema značajne površine otvorenih voda, provodi se niz mjera zaštite rijeka Trebižat i Lištica, kao i očuvanja podzemnih i izvorišnih voda. Projekti uređenja i zaštite vodnih tokova imaju za cilj sprečavanje onečišćenja i očuvanje biološke raznolikosti riječnih ekosustava.

SDG 15 - Život na kopnu

U suradnji s javnim institucijama i nevladinim sektorom, Županija Zapadnohercegovačka radi na zaštiti prirodnih područja i ruralnih krajobrazu. Park prirode Blidinje, kao najveće zaštićeno područje, dobiva potporu kroz projekte održivog turizma, edukacije o bioraznolikosti i zaštite okoliša. Povećana je svijest o važnosti šuma, zemljišta i očuvanja poljoprivrednog tla, uz rast površina pod ekološkom proizvodnjom.

SDG 16 – Mir, pravda i snažne institucije

Jačanje institucionalnih kapaciteta i transparentnosti ključno je za provedbu razvojnih politika. Ured Vlade za europske integracije koordinira sustav praćenja i evaluacije Strategije razvoja ŽZH 2021–2027. Pokrenute su aktivnosti na digitalizaciji javne uprave čime se stvaraju pretpostavke za povećanje učinkovitost javne uprave.

SDG 17 - Partnerstva za ciljeve

Županija Zapadnohercegovačka ostvarila je značajnu suradnju s različitim međunarodnim partnerima i Europskom unijom. Uspostavljena su razvojna partnerstva poput Županijskog vijeća za razvoj i Partnerstva za zapošljavanje, koja okupljaju predstavnike javnog, privatnog i civilnog sektora. Županija aktivno sudjeluje u prekograničnim projektima s Hrvatskom i Crnom Gorom, te teritorijalnim programima prekogranične suradnje kao što su INTERREG DANUBE, ADRION, INTERREG MED, INTERREG EUROPE i dr., čime se jača regionalna integracija i kapacitet za provedbu globalnih ciljeva.

6. Mehanizam financiranja Ciljeva održivog razvoja

Financiranje ciljeva održivog razvoja u Županiji Zapadnohercegovačkoj temelji se na kombinaciji proračunskih sredstava i vanjskih izvora financiranja kroz međunarodne i domaće razvojne programe.

Proračunski mehanizmi

Ključnu ulogu ima **Županijski proračun**, kojim se svake godine osiguravaju sredstva za provedbu razvojnih politika definiranih u Strategiji razvoja Županije Zapadnohercegovačke 2021.–2027. Financijska podrška usmjerena je na prioritetna područja – gospodarstvo, obrazovanje, zdravstvo, socijalnu zaštitu, okoliš i infrastrukturu. Dodatno, proračun županijskih ministarstava i jedinica lokalne samouprave uključuje posebne programe i grantove za poduzetništvo, poljoprivredu, zapošljavanje i kulturne aktivnosti koji izravno doprinose ostvarivanju SDG ciljeva.

Vanjski izvori i projektno financiranje

Pored vlastitih sredstava, Županija Zapadnohercegovačka se u velikoj mjeri oslanja na vanjske izvore financiranja, osobito kroz EU fondove i programe međunarodne razvojne suradnje. Posebno su značajni projekti financirani putem programa Interreg IPA CBC Hrvatska – BiH – Crna Gora, BiH-Crna Gora, INTERREG DANUBE, INTERREG ADRION, INTERREG MED, INTERREG EUROPE, EU4AGRI, i dr. te partnerstva s Vladom Republike Hrvatske, organizacijama poput GIZ-a, UNDP-a, Vlada stranih država. Ovi projekti omogućuju sufinanciranje infrastrukturnih ulaganja, digitalizaciju gospodarstva, jačanje poduzetničkih kapaciteta, zaštitu okoliša i razvoj turizma.

Institucionalna podrška i koordinacija

Veliki broj ovih aktivnosti koordinirani su kroz Ured Vlade Županije Zapadnohercegovačke za europske integracije i Razvojnu agenciju HERAG, koji pružaju podršku institucijama i općinama u povezivanju s partnerima, pripremi, prijavi i provedbi projekata. Vlada također razvija instrumente za predfinanciranje i sufinanciranje projekata, čime se povećava sposobnost Županija Zapadnohercegovačka da koristi vanjske izvore financiranja.

7. Zaključak i sljedeći koraci

Županija Zapadnohercegovačka u 2024. godini pokazala je vidljiv napredak u provedbi ciljeva održivog razvoja, posebno u područjima gospodarskog rasta, zapošljavanja, obrazovanja, zdravstva i institucionalne učinkovitosti. Stabilni makroekonomski pokazatelji, pozitivan prirodni prirast i rast ulaganja u infrastrukturu potvrđuju da Županija ima uravnotežen razvojni put i snažan potencijal za daljnje jačanje održivosti.

Sustavno praćenje provedbe Strategije razvoja ŽZH 2021.–2027. i usklađivanje pokazatelja s ciljevima Agende 2030 omogućilo je uspostavu temeljnog mehanizma za integraciju SDG-a u javne politike. Aktivna uloga Ureda Vlade za europske integracije, Razvojne agencije HERAG, Vijeća za razvojno planiranje i upravljanje razvoje, te Županijskog partnerstva za zapošljavanje i lokalnih samouprava rezultirala je boljom koordinacijom i većim iskorištavanjem vanjskih izvora financiranja, čime se povećava ukupna učinkovitost ulaganja.

Unatoč postignutom napretku, određeni izazovi i dalje ostaju prisutni, osobito u područjima klimatskih akcija (SDG 13) i daljnjeg jačanja institucija (SDG 16). Ova područja zahtijevaju dodatne mjere, međusektorsku suradnju i povećanje dostupnih financijskih i ljudskih resursa.

Preporučeni sljedeći koraci

1. Integrirati SDG ciljeve u sve razvojne i sektorske strategije Županije Zapadnohercegovačke, uz definiranje mjerljivih indikatora na razini ministarstava i općina.
2. Uspostaviti redoviti godišnji mehanizam praćenja SDG pokazatelja, povezan s procesom izrade izvješća o razvoju ŽZH.
3. Ojačati kapacitete institucija i lokalnih zajednica za pripremu i provedbu projekata koji doprinose SDG-ovima, osobito u području zelene i digitalne tranzicije.
4. Povećati udio proračunskih sredstava za mjere koje izravno pridonose održivosti, uz razvoj fonda za sufinanciranje EU projekata.
5. Jačati partnerstva između javnog, privatnog i civilnog sektora, kao i suradnju s međunarodnim organizacijama u pripremi i implementaciji razvojnih projekata.

Provedbom navedenih koraka Županija Zapadnohercegovačka može dodatno unaprijediti institucionalni okvir za održivi razvoj, povećati učinke javnih politika i potvrditi svoju poziciju jednog od najrazvijenijih i najstabilnijih područja u Bosni i Hercegovini, usklađenog s europskim i globalnim razvojnim standardima.